'N HISTORIES-OPVOEDKUNDIGE ANALISE VAN IDEOLOGIEË, WAARDES EN NORME SEDERT DIE RENAISSANCE-HUMANISME

deur

JACOBA MAGRIETHA VAN NIEKERK

voorgelê luidens die vereistes
vir die graad

DOCTOR EDUCATIONIS

in die vak

HISTORIESE OPVOEDKUNDE

aan die

UNIVERSITEIT VAN SUID-AFRIKA

PROMOTOR: PROF A E VAN ZYL

NOVEMBER 2003

BEDANKINGS

Die skryfster voel die diepe behoefte aan om langs hierdie weg haar opregte dank te betuig teenoor diegene wat daadwerklike hulp en bystand verleen het met die totstandkoming van hierdie proefskrif. Mooi woorde klink so leeg en ontoereikend om die skryfster se werklike dank mee uit te druk. Daarom: nie met die verstand en met baie woorde nie, maar *met* en *uit* my hart sê ek doodeenvoudig net baie dankie . . .

- Vir my Hemelse Vader vir Sy onuitspreeklike genade en liefde waarsonder die afhandeling van hierdie studie nie moontlik sou wees nie.

- Professor A E van Zyl, my promotor, vir sy besonder toegewyde leiding. Sy grondige akademiese kennis sal altyd my respek afdwing.

- Vir vriende en kollegas vir hulle voortdurende ondersteuning.
- My ouers vir hul volgehoue gebede en aanmoediging.
- My man, Michiel en kinders Emgee en Lizelle vir hul liefdevolle begrip en blymoedige verrigting van huishoudelike take ter ondersteuning en motivering van my studie.

****

Hierdie proefskrif dra ek met
groot dankbaarheid en liefde op
aan my ouers, man en kinders.

VERKLARING

Ek, Jacoba Magrietha van Niekerk (studentenommer: 572–391–4) verklaar hiermee dat:

'N HISTORIES-OPVOEDKUNDIGE ANALISE VAN IDEOLOGIEË, WAARDES EN NORME SEDERT DIE RENAISSANCE-HUMANISME

my eie werk is en dat ek alle bronne wat ek gebruik of aangehaal het deur middel van volledige verwysings aangedui en erken het.

....
....

HANDTEKENING DATUM
(MEV J M VAN NIEKERK)

OPSOMMING

Die aktualiteit van die pedagogiese vraagstelling betreffende die plek en rol van ideologie, waardes en norme in die lewe van die mens in die algemeen en in die opvoeding in die besonder, het die skryfster se belangstelling geprikkel en haar genoop om in dié verband die verlede te ondersoek.

In hierdie studie word eerstens na die kontemporêre beeld van ideologie, waardes, norme en lewens- en wêreldbeskouing gekyk. Daar word in besonder gekyk na ideologieë wat vanaf die Renaissance na vore getree het soos die humanisties georiënteerde Realisme, Rasionalisme en Naturalisme. Daar word ook kortliks verwys na enkele rolspelers.

Die Kommunistiese opvoedingsleer het binne die bestek van sewentig jaar meer as die helfte van die wêreldbevolking beïnvloed en daarom is 'n deurtastende ondersoek na die leer gedoen. Daar is ook gelet op die rol wat People's Education in die opvoeding speel.

Omdat die Calvinisme deur so baie Suid-Afrikaners aangehang word, was dit belangrik dat daar aandag gegee word aan die lewens- en wêreldbeskouing van Calvinisme, wat dit behels, hoe dit ontstaan het en hoe Calvinisme inslag in ons opvoeding en onderrig verkry het. In besonder is daar verwys na die rol van Christelike-Nasionale onderwys.

Die mening word taamlik wyd gehuldig dat 'n nuwe periode in die geskiedenis van die Weste met betrekking tot waardes, norme en die onderwys betree word. Die tydperk wat hier te sprake is, het meer met die geestesontwikkeling, kultuur, kennis en godsdiens van die mensdom te doen as wat dit met politiek en militêre mag te doen het, alhoewel laasgenoemde aspekte uiteindelik nie daarvan uitgesluit is nie. Dit was dan ook nodig om te let op die rol van die New Age op waardes en norme.

Die studie word afgesluit met die beoordeling van ideologie, waardes, norme en lewens- en wêreldbeskouing. Van die belangrikste gevolgtrekkings waartoe gekom word, is dat genoemde aspekte ineen gevleg is en dat die individu, gemeenskap en regering se ideologie, waardes, norme, kultuur en lewens- en wêreldbeskouing die opvoeding pertinent beïnvloed.

Sleutelwoorde: ideologie, waardes, norme, lewens- en wêreldbeskouing, Humanisme, Rasionalisme, Realisme, Naturalisme, Kommunisme, Calvinisme, New Age.

SUMMARY

The actuality of the pedagogical question concerning the role of ideology, values and norms in the life of man in general and education specifically stimulated the interest of the author and prompted her to examine the past in this respect.

The contemporary image of ideology, values, norms, personal and global philosophies are looked at in this study. Particular attention is paid to the ideologies that developed from the

Renaissance e.g. Humanistic oriented Realism, Rationalism and Naturalism. Certain role players are briefly referred to.

The Communist Educational System influenced more than half of the human race over a period of seventy years resulting in a thorough investigation into this system. The influence of People's Education in education in general was also scrutinized.

Because so many South Africans are adherents of Calvinism it was important that attention was paid to: The philosophy of Calvinism; What it entails; How it originated and its impact on South African Education. Particular reference was made to the role of Christian National Education.

It is fairly generally accepted that a new period in history of the West in relation to values, norms and education is being entered into. The period discussion is more concerned with spiritual development, culture knowledge and religion of the human race than political and military power, although, the latter is not excluded. It was also necessary to take note of the influence of the New Age movement on values and norms.

The study is concluded with the evaluation of ideology, values, norms, personal and global philosophies. Some of the most important conclusions arrived at are that these aspects are interwoven and that education is pertinently influenced by the values, norms, culture, personal and global philosophies of the individual, community and government.

Key Words: Ideologies, values, norms, personal and global philosphies, Humanism, Rationalism, Realism, Naturalism, Communism, Calvinism and New Age.